Μπέρνι Σάντερς: «Σήμερα βλέπουμε τους εργάτες να ορθώνουν ανάστημα και να αντεπιτίθενται»

Στις 17 Αυγούστου, στη Φιλαδέλφεια, ο Γερουσιαστής Μπέρνι Σάντερς (Βερμόντ) απευθύνθηκε σε 2000 συνδικαλιστές στο παγκόσμιο συνέδριο της UNI Global Union. Η UNI Global είναι μια διεθνής συνδικαλιστική ομοσπονδία με συνδεδεμένα σωματεία σε 150 χώρες, τα οποία αντιπροσωπεύουν 20 εκατομμύρια εργάτες. Παρουσιάζουμε εδώ μια ελαφρώς επιμελημένη εκδοχή των σχολίων του Σάντερς.

Στη σύγχρονη ιστορία δεν έχει υπάρξει στιγμή που είναι να είναι πιο κατεπείγον να ενώσουν τα χέρια οι εργάτες σε αλληλεγγύη.

Ποτέ ξανά στην ανθρώπινη ιστορία δεν ανήκαν τόσα πολλά σε τόσους λίγους.

Ποτέ ξανά στην ανθρώπινη ιστορία δεν υπήρχε τέτοια ανισότητα εισοδήματος και πλούτου.

Ποτέ ξανά στην ιστορία δεν είχαμε τέτοια συγκέντρωση της ιδιοκτησίας.

Ποτέ ξανά στην ιστορία δεν είδαμε μια τάξη δισεκατομμυριούχων με τόση πολιτική εξουσία.

Και ποτέ ξανά δεν είδαμε αυτό το άνευ προηγουμένου επίπεδο απληστίας, αλαζονείας και ανευθυνότητας από την πλευρά της άρχουσας τάξης.

Αυτό το βλέπουμε στις ΗΠΑ και σχεδόν σε κάθε χώρα στον κόσμο.

Ανισότητα άνευ προηγουμένου

Σε αυτή τη χώρα, αυτή τη στιγμή, τρεις άνθρωποι συγκεντρώνουν στην ιδιοκτησία τους περισσότερο πλούτο από το φτωχότερο ήμισυ της κοινωνίας. Στο μεταξύ, στην πλουσιότερη χώρα στην ιστορία του κόσμου, δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι αγωνίζονται να βάλουν φαγητό στο τραπέζι, να βρουν οικονομικά προσιτή στέγη, οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγείας, οικονομικά προσιτή φαρμακευτική περίθαλψη, οικονομικά προσιτή φύλαξη για τα παιδιά τους, και οικονομικά προσιτές εκπαιδευτικές ευκαιρίες.

Σε μια εποχή άνευ προηγουμένου ανισότητας στο εισόδημα και στον πλούτο, την ώρα που η τάξη των δισεκατομμυριούχων και το 1% του πληθυσμού τα πάνε καλύτερα από κάθε άλλη στιγμή της αμερικάνικης ιστορίας, πάνω από 60% των Αμερικανών δεν έχουν απολύτως τίποτε στην τράπεζα και

πολλοί εργάζονται για μισθούς της πείνας και κάτω από άθλιες συνθήκες.

Παρά την τεράστια αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και παρά την τεχνολογική έκρηξη, ο μέσος Αμερικάνος εργαζόμενος πληρώνεται σήμερα $45 την εβδομάδα λιγότερα σε σχέση με πριν από πενήντα χρόνια, αν λάβουμε υπόψη μας τον πληθωρισμό, ενώ η μεγάλη πλειοψηφία των οικογενειών μας χρειάζεται δύο εργαζόμενους για να επιβιώσει.

Και βλέπουμε αυτή την τάση παντού στον κόσμο. Οι δισεκατομμυριούχοι γίνονται πλουσιότεροι, η εργατική τάξη παλεύει και οι φτωχοί ζούνε μέσα στην απελπισία.

Ολιγαρχία, όχι Δημοκρατία

Στον σημερινό κόσμο, πολύ λίγες σημαντικές εταιρείες είναι κατά βάση εθνικές. Είναι πολυεθνικές, παγκόσμιες επιχειρήσεις. Εταιρείες όπως η BlackRock, η Vanguard, η Apple, και η Amazon έχουν συμφέροντα σε πολλά μέρη του κόσμου -βρίσκονται διαρκώς σε αναζήτηση για το φτηνότερο εργατικό δυναμικό και τα πιο ασθενείς περιβαλλοντικούς περιορισμούς.

Και ας είμαστε σαφείς: με την αυξανόμενη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας και τη διεύρυνση της ανισότητας σε πλούτο και εισόδημα βλέπουμε και περισσότερη πολιτική και μιντιακή εξουσία να συγκεντρώνεται στα χέρια της κυρίαρχης τάξης.

Στις ΗΠΑ, οι δισεκατομμυριούχοι παίζουν τεράστιο ρόλο στην πολιτική διαδικασία γιατί δικαιούνται νόμιμα να ξοδεύουν όσο θέλουν σε πολιτικές εκστρατείες μέσα από αυτά που ονομάζονται Super PACs . Αποτέλεσμα: οι δισεκατομμυριούχοι μπορούν να ξοδεύουν ποσά χωρίς όριο για να εκλέγουν υποψήφιους που υποστηρίζουν την ατζέντα τους και να οδηγούν στην ήττα υποψήφιους που είναι ενάντια στην ατζέντα τους. Αυτό δεν είναι δημοκρατία, είναι ολιγαρχία.

Και όταν μιλάμε για τη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας σε λίγα χέρια στις ΗΠΑ και στον κόσμο, ας μην ξεχνάμε και τα ΜΜΕ. Στις ΗΠΑ, οκτώ μεγάλα μιντιακά συγκροτήματα ελέγχουν το 90% αυτών που ο αμερικάνικος λαός βλέπει, ακούει και διαβάζει. Και αυτό το είδος συγκέντρωσης ιδιοκτησίας είναι σύνηθες σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο Rupert Murdoch, για παράδειγμα, ο δεξιός δισεκατομμυριούχος, έχει στην ιδιοκτησία του μείζονα ΜΜΕ σε πολλές, πολλές χώρες.

Από πολλές απόψεις, η κύρια λειτουργία των εταιρικών ΜΜΕ είναι να αποσπούν την προσοχή από την πραγματικότητα της ζωής των εργαζόμενων, να εμποδίζουν την πραγματική κατανόηση του τι συμβαίνει και να κάνουν δύσκολο για τους εργάτες να οργανωθούν για τα κοινά τους συμφέροντα. Στις ΗΠΑ για παράδειγμα, η εργατική τάξη της χώρας -η πλειοψηφία του λαού μας- δεν προσδιορίζονται ποτέ ως «τάξη». Η ίδια η έκφραση «εργατική τάξη» δεν αναφέρεται σχεδόν ποτέ στα ΜΜΕ, ούτε και δίνονται εξηγήσεις ως προς τους λόγους για τους οποίους οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι και όλοι οι υπόλοιποι γίνονται φτωχότεροι.

Δεν θα είναι εύκολο, όμως είναι ανάγκη να αναπτύξουμε ισχυρά διεθνή μέσα ενημέρωσης που να αντανακλούν τις ανάγκες της εργατικής τάξης, και όχι τις ανάγκες των δισεκατομμυριούχων που

έχουν στην ιδιοκτησία τους τα ΜΜΕ.

Διπλασίασαν τις περιουσίες τους

Καθώς κοιτάζουμε προς το μέλλον, υπάρχει μια σειρά σημαντικών ζητημάτων που θα έπρεπε να έχουν την προσοχή μας. Η πανδημία αφαίρεσε παγκοσμίως έξι εκατομμύρια ζωές. Οι περισσότεροι άνθρωποι που πέθαιναν και ασθενούσαν δεν ήταν στελέχη μεγάλων επιχειρήσεων και δεν ανήκαν στο πλουσιότερο ένα τα εκατό. Οι τελευταίοι αυτοί είχαν τη δυνατότητα να παραμείνουν απομονωμένοι στις ωραίες τους επαύλεις και στα γραφεία τους να εργάζονται εξ αποστάσεως με υπολογιστές.

Οι άνθρωποι που πέθαιναν και ασθενούσαν ήταν εργαζόμενοι άνθρωποι που δεν είχαν άλλη επιλογή από το να εργαστούν για να θρέψουν τις οικογένειές τους. Ήταν νοσοκόμες και γιατροί, εργαζόμενοι σε αποθήκες και εργοστάσια, αστυνομικοί, πυροσβέστες, οδηγοί λεωφορείων, ξενοδοχοϋπάλληλοι, εργαζόμενοι στον επισιτισμό και σε πολλά άλλα επαγγέλματα που ήταν έξω, στον κόσμο, σε καθημερινή επαφή με άλλους, εκθέτοντας τον εαυτό τους στην αρρώστια και στον θάνατο.

Αυτοί ήταν οι άνθρωποι που έκαναν τη δουλειά και διασφάλισαν τη λειτουργία της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτοί ήταν οι άνθρωποι που πέθαναν, και δεν θα ξεχάσουμε ποτέ τις θυσίες τους.

Στο μεταξύ, ενώ δεκάδες εκατομμύρια εργάτες αρρώσταιναν και πολλοί πέθαιναν, τα πρώτα δύο χρόνια της πανδημίας οι δέκα πλουσιότεροι άνθρωποι στον κόσμο διπλασίασαν και με το παραπάνω τις περιουσίες τους, φτάνοντας από τα 700 δισεκατομμύρια δολάρια στο 1.5 τρισεκατομμύριο. Και ταυτόχρονα, το εισόδημα του 99 τα εκατό της ανθρωπότητας έπεσε και 160 εκατομμύρια άνθρωποι ακόμη οδηγήθηκαν κάτω από το όριο της φτώχειας.

Στη Γερουσία των ΗΠΑ προεδρεύω μιας επιτροπής που διαχειρίζεται ζητήματα υγειονομικής περίθαλψης και επιτρέψτε μου να σας πω το εξής: ούτε οι ΗΠΑ ούτε και οι περισσότερες από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου δεν είναι προετοιμασμένες για μελλοντικές πανδημίες, οι οποίες είναι πολύ πιθανό να συμβούν. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε πάρα πολλή δουλειά μπροστά μας, όχι μόνο για να αποτρέψουμε την επόμενη πανδημία αλλά και για να αποφύγουμε να πεθάνουν μάταια εκατομμύρια εργαζόμενοι αν και όποτε έρθει η επόμενη πανδημία.

Πράσινες δουλειές

Ένα άλλο πρόβλημα που δεν μπορεί να αγνοηθεί είναι η κλιματική αλλαγή. Και πάλι, καθώς ο κόσμος γίνεται θερμότερος, καθώς βλέπουμε περισσότερους καύσωνες, ξηρασίες, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές και ακραία καιρικά φαινόμενα, αυτή που θα υποφέρει περισσότερο θα είναι η εργατική τάξη. Οι άνθρωποι με τα λεφτά θα είναι σε πολύ καλύτερη θέση να προστατεύσουν τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους.

Συνεπώς, η δουλειά μας δεν είναι μόνο να πολεμήσουμε την κλιματική αλλαγή και να μειώσουμε δραματικά τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα αλλά και να δημιουργήσουμε εκατομμύρια θέσεις

εργασίας παντού στον κόσμο, καθώς προχωράμε στην κατεύθυνση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας και της βιώσιμης παραγωγής ενέργειας. Με καλό σχεδιασμό, μπορούμε να δημιουργήσουμε μια παγκόσμια οικονομία που να είναι καθαρή, να μην ρυπαίνει, και να κάνουμε τις οικονομίες μας πιο ισχυρές, όχι πιο αδύναμες.

Και ως μέρος αυτής της προσπάθειας χρειαζόμαστε ένα επίπεδο διεθνούς συνεργασίας χωρίς προηγούμενο. Δεν θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή χωρίς αυτό. Αυτό που χρειάζεται δεν είναι ξοδεύονται όλο και περισσότερα δισεκατομμύρια για τον στρατό στις ΗΠΑ, στην Κίνα και στον υπόλοιπο κόσμο. Αυτό που χρειαζόμαστε δεν είναι περισσότεροι ψυχροί πόλεμοι. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι να κάνουμε το καλύτερο δυνατό για να ενώσουμε τον κόσμο με σκοπό τη μεταμόρφωση των ενεργειακών μας συστημάτων, να καταπολεμήσουμε την κλιματική αλλαγή και να σώσουμε τον πλανήτη.

Μείωση της εβδομαδιαίας εργασίας

Ένα άλλο ζήτημα που χρειάζεται την προσοχή όλων μας είναι η έκρηξη των νέων τεχνολογιών και της τεχνητής νοημοσύνης. Οι τεχνολογίες αυτές έχουν τη δυνατότητα να κάνουν μεγάλο καλό στην ανθρωπότητα, ή αντιθέτως να προκαλέσουν καταστροφικό πόνο για δεκάδες εκατομμύρια εργάτες.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι πολλές από τις δουλειές που κάνετε σήμερα εσείς και οι συνάδελφοί σας δεν θα υπάρχουν σε δέκα ή είκοσι χρόνια. Το ερώτημα όμως είναι: ποιος παίρνει τις αποφάσεις για το τι θα συμβεί και ποιος βγαίνει κερδισμένος από αυτές τις αποφάσεις;

Τα καλά νέα είναι ότι εάν, μαζί, διασφαλίσουμε ότι τα οφέλη της τεχνολογίας δεν θα πάνε απλώς στο ένα τα εκατό και στους ανθρώπους στους οποίους ανήκει αυτή η τεχνολογία, τότε υπάρχουν απεριόριστες δυνατότητες για το τι μπορούμε να επιτύχουμε.

Με τη ρομποτική και την τεχνητή νοημοσύνη, η παραγωγικότητα θα αυξηθεί, και αυτή η μεγαλύτερη παραγωγικότητα πρέπει να ωφελήσει τους εργάτες του κόσμου και όχι μόνο τις εταιρείες που ελέγχουν αυτή την τεχνολογία.

Αυτό τι σημαίνει; Σημαίνει ότι αντί απλώς να πετάμε τους εργάτες στον δρόμο επειδή νέες τεχνολογίες παίρνουν τη δουλειά τους, θα έπρεπε να απαιτούμε την ουσιαστική μείωση της εβδομαδιαίας εργασίας χωρίς μείωση εισοδήματος.

Στις ΗΠΑ, για παράδειγμα, τα τελευταία ογδόντα χρόνια, η νόμιμη περιγραφή της πλήρους εργασίας ήταν το οκτάωρο. Μπορούμε και πρέπει να σκεφτούμε την ουσιαστική μείωση αυτού του χρόνου εργασίας και να δώσουμε στους εργάτες την ευκαιρία για περισσότερη σχόλη, οικογενειακό χρόνο και εκπαιδευτικές ευκαιρίες.

Εν κατακλείδι: αυτές οι νέες τεχνολογίες μπορεί είτε να αποτελέσουν καταστροφή για την εργατική τάξη είτε να δημιουργήσουν την ευκαιρία, για πρώτη φορά στην παγκόσμια ιστορία, ο κάθε άνδρας, γυναίκα και παιδί να έχει ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής. Είναι επιτακτικό να συμμετέχουν και οι

εργαζόμενοι στις αποφάσεις για το πώς χρησιμοποιείται αυτή η τεχνολογία και όχι μόνο τα διευθυντικά στελέχη των μεγάλων εταιρειών.

Οι εργαζόμενοι αντεπιτίθενται

Ενώ υπάρχουν πολλοί λόγοι ανησυχίας για τη σημερινή οικονομία, υπάρχουν και κάποια πολύ καλά νέα. Εδώ βέβαια μιλάω κυρίως για αυτά που βλέπω στις ΗΠΑ, που είναι τα εξής: Σήμερα βλέπουμε εργαζόμενους να σηκώνουν το ανάστημά τους και να αντεπιτίθενται με τρόπο που δεν έχουμε δει εδώ και δεκαετίες.

Στην Αμερική, αυξάνονται οι εργαζόμενοι που θα ήθελαν να ενταχθούν σε σωματείο και που το κάνουν πράγματι —273.000 την περασμένη χρονιά. Και ακόμη, οι εργαζόμενοι που κατεβαίνουν σε απεργία για αξιοπρεπείς μισθούς και παροχές είναι πολύ περισσότεροι από όσο έχουμε να δούμε εδώ και πάρα πολύ καιρό. Και πολλά από αυτά τα σωματεία αποσπούν καλά συμβόλαια.

Ως προς αυτό, να συγχαρώ τους the Teamsters, οι οποίοι, με την αγωνιστικότητα και την προοδευτική τους ηγεσία, κέρδισαν μια σημαντική αύξηση μισθού και βελτιώσεις στις συνθήκες εργασίας τους. Εύχομαι και πιστεύω ότι θα αποτελέσουν παράδειγμα και για άλλα σωματεία. Θα ήθελα επίσης να δώσω συγχαρητήρια στους United Auto Workers που σηκώθηκαν και πάλεψαν με τρόπο που δεν έχουμε δει σε αυτό το σωματείο εδώ και πολύ καιρό.

Βλέπουμε προσπάθειες να δημιουργηθούν σωματεία στις χειρωνακτικές, στις γραφειοκρατικές και σε κάθε είδους δουλειές. Το βλέπουμε με τους νέους ανθρώπους στα Starbucks και στην Amazon. Το βλέπουμε νοσοκόμους και γιατρούς στα νοσοκομεία και το βλέπουμε και στα Πανεπιστήμια.

Αυτή τη χρονιά και μόνο, οι United Electrical Workers οργάνωσαν σε σωματεία περισσότερους από 14,000 μεταπτυχιακούς φοιτητές. Οι υψηλά εκπαιδευμένοι απόφοιτοι ανακαλύπτουν ότι, παρά το επίπεδο της εκπαίδευσής τους σε πανεπιστήμια κύρους, δεν εξαιρούνται της εκμετάλλευσης.

Βλέπουμε συγγραφείς και ηθοποιούς στη βιομηχανία του θεάματος, με τεράστιο θάρρος, να κατεβαίνουν σε απεργία και να απαιτούν το δίκαιο μεράδι τους.

Είδαμε φέτος όλο και περισσότερους εργαζόμενους γραφείου να έρχονται αντιμέτωποι με τα αφεντικά τους και να διεκδικούν τη θέση τους στο τραπέζι σε εταιρείες όπως οι Apple, Sega, Activision Blizzard και Google.

Τι είδους αλλαγή;

Οι εργαζόμενοι καταλαβαίνουν τι συμβαίνει.

Έχουμε απέναντί μας μια κυρίαρχη τάξη που έχει ως κίνητρο την άνευ προηγουμένου εταιρική απληστία διευθυντικών στελεχών που συχνά είναι ανειλικρινή, ανεύθυνα, αλαζονικά, και δεν θα μπορούσαν να νοιάζονται λιγότερο για τον μέσο εργαζόμενο. Μάλιστα, συμπεριφέρονται σε πολλούς

από τους εργαζόμενούς τους με περιφρόνηση.

Στο πλαίσιο των αντεργατικών προσπαθειών τους, έχουν βάλει μπροστά μια τεράστια και παράνομη τακτική διάλυσης σωματείων. Το περασμένο έτος και μόνο, η εταιρική Αμερική ξόδεψε πάνω από 400 εκατομμύρια δολάρια για να προσλάβει συμβούλους προκειμένου να πάνε στους χώρους εργασίας και να εκφοβίσουν τους εργαζόμενους ώστε να καταψηφίσουν τη δημιουργία σωματείου.

Ας μου επιτραπεί λοιπόν να κλείσω ως εξής: Σε μια εποχή άνευ προηγουμένου εταιρικής απληστίας, χρειαζόμαστε μια άνευ προηγουμένου εργατική απάντηση.

Στις ΗΠΑ, και σε ολόκληρο τον κόσμο, η στήριξη στο σύστημα και στους θεσμούς του βρίσκεται σε πτώση. Οι άνθρωποι θέλουν αλλαγή. Και η αλλαγή θα έρθει.

Το ερώτημα είναι: Τι είδους αλλαγή θα είναι αυτή; Θα είναι το είδος της αλλαγής που ωφελεί τους πλούσιους και ισχυρούς; Μια αλλαγή που θα μας μετακινήσει προς τον αυταρχισμό, που στρέφει τη μια ομάδα ανθρώπων ενάντια στην άλλη και συμπεριφέρεται στις γυναίκες σαν να είναι πολίτες β’ κατηγορίας, ανίκανες να παίρνουν αποφάσεις για τον εαυτό τους; Αυτό είναι ένα είδος αλλαγής που θα μπορούσε να συμβεί.

Αλλά υπάρχει και ένα άλλο είδος αλλαγής που θα μπορούσε να συμβεί. Και αυτό είναι μια αλλαγή που θα δημιουργούσε μια πιο δίκαιη και δημοκρατική κοινωνία, βασισμένη στην αγάπη, την αλληλεγγύη και τη συμπόνια. Μια αλλαγή που να βασίζεται στις αρχές της οικονομικής, κοινωνικής και φυλετικής δικαιοσύνης. Το δίλημμα είναι καθαρό. Και ξέρω για ποιο είδος αλλαγής θα παλεύουμε εσείς κι εγώ.

Το άρθρο αναδημοσιεύτηκε στο jacobin.com στις 2/9/2023 από το Labour Notes.

Για τη μετάφραση, Σωτήρης Σιαμανδούρας